

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

Насърчаване на екотуризма и биологичното земеделие, като иновативни механизми за заетост и устойчиво местно развитие в селските райони в трансграничната област Румъния - България (област Велико Търново, България и окръг Телеорман, Румъния)

Доклад

22 Август

2018

Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT анализ), област Велико Търново

Разработен от:

ДЗЗД „ЕКО И БИО ИНОВАЦИИ”

www.interregbg.eu

Съдържанието на този материал не представлява непременно официалната позиция на Европейския Съюз.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

ДОКЛАД
SWOT анализ
22 Август 2018

Насърчаване на екотуризма и биологичното земеделие, като иновативни механизми за заетост и устойчиво местно развитие в селските райони в трансграничната област Румъния - България

СЪДЪРЖАНИЕ.....	2
1. СТРУКТУРЕН АНАЛИЗ НА КОНКУРЕНЦИЯТА.....	3
2. SWOT АНАЛИЗ НА ТРАНСГРАНИЧНИЯ РЕГИОН.....	6
3. ПОТЕНЦИАЛ ЗА РАСТЕЖ НА ТРАНСГРАНИЧНИЯ РЕГИОН ПО ОТНОШЕНИЕ НА ГЕНЕРИРАНЕТО НА ЗАЕТОСТ И ПОВИШАВАНЕ НА МОБИЛНОСТТА НА РАБОТНАТА СИЛА.....	9

www.interregobg.eu

Съдържанието на този материал не представлява непременно официалната позиция на Европейския Съюз.

1. СТРУКТУРЕН АНАЛИЗ НА КОНКУРЕНЦИЯТА

Структурният анализ на конкуренцията е извършен по класическия модел на Майкъл Портър за 5-те сили. Той показва равнището на интензивност на конкуренцията в изследвания отрасъл и дава възможност за оценка на силата на доставчици и потребители, както и за заплахите от нови участници на пазара и продукти/услуги – заместители.

Таблица 1-1

Структурен анализ на конкуренцията в сектор „Екотуризм“

Показатели		1	2	3	4	5	
Бариели за навлизане							
Икономии от мащаба	малки			■			големи
Диференциация на продукта	слаба					■	силна
Известност на търговската марка	ниска					■	висока
Разходи по „превключване“	ниски	■					високи
Изисквания за капитал	ниски		■				високи
Достъп до технологии	свободен	■					ограничен
Юридически изисквания	липсват				■		силни
Достъп до суровини	свободен		■				ограничен
Ефект на опита	слаб		■				силен
Бариели за изход							
Специализираност на активите	висока					■	ниска
Еднократни разходи за излизане	високи					■	ниски
Емоционални бариели	високи			■			ниски
Правителствени ограничения	високи			■			ниски
Конкуренция в отрасъла							
Брой равнопоставени съперници	голям		■				малък
Ръст спрямо отрасъла	бавен			■			бърз
Постоянни разходи	високи			■			ниски
Характеристика на продукта	потребителска		■				специална
Разнообразие на конкурентите	голямо		■				малко
Сила на потребителите							
Брой значими потребители	малък	■					голям
Потребителски разходи по „превключване“	ниски	■					високи
Принос към качеството	голям		■				малък
Дял в разходите на потребителите	голям					■	малък
Рентабилност на потребителите	ниска	■					висока
Сила на доставчиците							
Брой значими доставчици	малък	■					голям

Разходи по прехвърлянето към други доставчици	високи					■	ниски
Вероятност за обратна интеграция	малка			■			голяма
Принос на доставчиците за качеството	голям		■				малък
Дял на доставките в производствените разходи	голям				■		малък
Значимост за печалбата на доставчиците	малка			■			голяма
Заместители							
Близки заместители	много	■					малко
Разходи по прехвърлянето към тях	ниски	■					високи
Агресивност на заместителите	висока	■					ниска
Съотношение полезност/цена на заместителите	голямо		■				малко
Отношение на държавните институции							
Протекционизъм към отрасъла	значително			■			незначително
Държавно регулиране	значително			■			незначително
Последователност на политиката	слаба				■		силна
Партньорство с конкурентите	значително					■	незначително

Забележка: Оценките в анализа са дадени от 5 различни експерти.

Изводите от проведения структурен анализ на конкуренцията в сектор „Екотуризъм“ могат да се обобщят, както следва:

- Бариерите за навлизане в изследвания бизнес и за излизане от него са сравнително ниски;
- Конкуренцията в отрасъла е значителна на равнище потребителски ползи, но на равнище фирма/продукт е умерена поради действащите лицензионни режими;
- Силата на доставчиците е приемлива;
- Силата на потребителите зависи от техния тип и концентрация, което задължително изисква фокусиране върху техни специфични нужди, потребности и нагласи;
- Натискът от страна на заместителите е висок.

Таблица 1-2

Структурен анализ на конкуренцията в сектор „Биоземеделие“

Показатели		1	2	3	4	5	
Бариери за навлизане							
Икономии от мащаба	малки			■			големи

Диференциация на продукта	слаба	■				силна
Известност на търговската марка	ниска		■			висока
Разходи по „превключване“	ниски	■				високи
Изисквания за капитал	ниски			■		високи
Достъп до технологии	свободен	■				ограничен
Юридически изисквания	липсват			■		силни
Достъп до суровини	свободен	■				ограничен
Ефект на опита	слаб			■		силен
Бариери за изход						
Специализираност на активите	висока				■	ниска
Еднократни разходи за излизане	високи				■	ниски
Емоционални бариери	високи				■	ниски
Правителствени ограничения	високи			■		ниски
Конкуренция в отрасъла						
Брой равнопоставени съперници	голям			■		малък
Ръст спрямо отрасъла	бавен		■			бърз
Постоянни разходи	високи		■			ниски
Характеристика на продукта	потребителска	■				специална
Разнообразие на конкурентите	голямо			■		малко
Сила на потребителите						
Брой значими потребители	малък		■			голям
Потребителски разходи по „превключване“	ниски	■				високи
Принос към качеството	голям		■			малък
Дял в разходите на потребителите	голям				■	малък
Рентабилност на потребителите	ниска		■			висока
Сила на доставчиците						
Брой значими доставчици	малък		■			голям
Разходи по прехвърлянето към други доставчици	високи				■	ниски
Вероятност за обратна интеграция	малка			■		голяма
Принос на доставчиците за качеството	голям			■		малък
Дял на доставките в производствените разходи	голям				■	малък
Значимост за печалбата на доставчиците	малка			■		голяма
Заместители						
Близки заместители	много		■			малко
Разходи по прехвърлянето към тях	ниски	■				високи
Агресивност на заместителите	висока			■		ниска
Съотношение полезност/цена на заместителите	голямо			■		малко
Отношение на държавните институции						
Протекционизъм към отрасъла	значително			■		незначително
Държавно регулиране	значително			■		незначително

Последователност на политиката	слаба				■		силна
Партньорство с конкурентите	значително			■			незначително

Забележка: Оценките в анализа са дадени от 5 различни експерти.

Изводите от проведения структурен анализ на конкуренцията в сектор „Биоземеделие“ могат да се обобщят, както следва:

- Барьерите за навлизане в изследвания бизнес и за излизане от него са ниски, но по-високи от тези за сектор „Екотуризъм“;
- Конкуренцията в отрасъла е значителна на равнище потребителски ползи, но на равнище фирма/продукт е умерена поради действащите лицензионни режими;
- Силата на доставчиците е приемлива;
- Силата на потребителите зависи от техния тип и концентрация, което задължително изисква фокусиране върху техни специфични нужди, потребности и нагласи;
- Натискът от страна на заместителите е висок.

2. SWOT АНАЛИЗ НА ТРАНСГРАНИЧНИЯ РЕГИОН

На основа на вторичните и първични данни и проведените анализи е разработен SWOT-анализ на трансграничния регион – област Велико Търново. Оценката на показателите в SWOT-анализа е отразена в Таблица 2-1.

Таблица 2-1

Оценка на показателите в SWOT-анализа на трансграничния регион – област Велико Търново

	++	+	-	--
ВЪЗМОЖНОСТИ				
Физикогеографски характеристики и природни ресурси				
Климат	■			
Пещери	■			
Минерални извори		■		
Гори		■		
Флора	■			
Фауна		■		
Население и трудови ресурси				

Демографско развитие		■		
Образователна структура		■		
Техническа инфраструктура				
Енергийна мрежа	■			
Комуникации		■		
Водоснабдяване	■			
Транспортна инфраструктура		■		
Социална инфраструктура				
Образование		■		
Здравеопазване		■		
Социални услуги		■		
Културен живот		■		
Инфраструктура за спорт, туризъм, свободно време и отдих		■		
Обществени организации	■			
Религиозни храмове	■			
Медии		■		
Икономика				
Селско стопанство	■			
Туризъм	■			
Транспорт		■		
Търговия и услуги		■		
		33		
ЗАПЛАХИ				
Физикогеографски характеристики и природни ресурси				
Гори (опасност от обезлесяване и залесяване с неместни видове)				■
Флора (ползване и усвояване на пасища)			■	
Фауна (вероятност за натравяне поради употреба на пестициди и химикали)			■	
Население и трудови ресурси				
Демографско развитие				■
Образователна структура				■
Техническа инфраструктура				
Комуникации (интернет и мобилна телефония)			■	
Канализация			■	
Транспортна инфраструктура			■	
Социална инфраструктура				
Образование			■	
Здравеопазване			■	
Социални услуги			■	
Инфраструктура за спорт, туризъм, свободно време и отдих			■	
Медии			■	
Икономика				
Промишленост				■
Селско стопанство			■	
Туризъм			■	
Транспорт			■	
Търговия и услуги			■	
			22	
СИЛНИ СТРАНИ				

Развитие на потенциала на територията				
Желание за промяна и активно включване на всички стейкхолдъри	■			
Активни и последователни дейности на местните власти	■			
Наличие на предприемачески дух		■		
Доставка на потребителна стойност				
Позитивни нагласи на ключовите стейкхолдъри	■			
Подобряване на природните и културни дадености		■		
Развитие на разнообразни културни форми	■			
Развитие на нови продукти и услуги		■		
Осигуряване на инфраструктура				
Изграждане на туристическа инфраструктура		■		
Подобряване на транспортната инфраструктура		■		
Подобряване на социалната инфраструктура		■		
Осигуряване на ресурси				
Опит в използването на целево финансиране по проекти	■			
Потенциални проекти и програми	■			
Активно включване на общинска администрация в осигуряването на инвестиции		■		
		19		
СЛАБИ СТРАНИ				
Развитие на потенциала на територията				
Негативни въздействия от развитието на туризма			■	
Недостатъчен потенциал от гл.т. на квалифицирани човешки ресурси				■
Липса на дългосрочен план за развитието на територията				■
Недостатъчна интегрираност на селата в територията			■	
Доставка на потребителна стойност				
Недостатъчно интегриран туристически продукт				■
Липса на патентован знак (бранд име)				■
Недостатъчно развит продуктово портфейл			■	
Осигуряване на инфраструктура				
Проблеми с транспортната инфраструктура				■
Липса на цялостен план за интегрирано развитие на туристическата инфраструктура			■	
Осигуряване на ресурси				
Липса на ПР стратегия (лобиране) по отношение на изпълнителната власт			■	
Липса на маркетингов бюджет			■	
Липса на инвестиционна програма за интегрирано развитие на територията				■
				18

3. ПОТЕНЦИАЛ ЗА РАСТЕЖ НА ТРАНСГРАНИЧНИЯ РЕГИОН ПО ОТНОШЕНИЕ НА ГЕНЕРИРАНЕТО НА ЗАЕТОСТ И ПОВИШАВАНЕ НА МОБИЛНОСТТА НА РАБОТНАТА СИЛА

www.interregrobg.eu

Съдържанието на този материал не представлява непременно официалната позиция на Европейския Съюз.

Перспективите за икономическото развитие на региона донякъде влизат в противоречие със стремежа за запазване на природните ресурси. Това предполага **развитието на района да се осъществява въз основа на балансиран дългосрочен план, разработен с участието на всички стейкхолдъри и съгласуван с общинските планове за развитие.** Избягването на евентуални конфликтни зони между стремежа за бързо икономическо развитие и запазването на уникалното природно богатство може да се постигне чрез прилагането на „меки“ дейности в обхвата на микса от управленски и маркетингови процеси за устойчиво развитие на териториите. Част от тези „меки“ дейности са свързани с развитието на зелената икономика и разкриването на зелени работни места.

Потенциалът за растеж на трансграничния регион може да бъде обособен в следните насоки:

- Природни ресурси

Многократно са били изтъквани природните дадености на страната за развитие на биоземеделие като алтернативен поминък на населението в полупланинските, планински и високопланински райони, неговите възможности за трудова заетост, а от там и решаване на проблема с обезлюдяването на регионите. Потенциалът на България и в частност на изследвания трансграничен регион в това отношение е голям заради многото запазени (за разлика от Европа) екологично чисти райони, незасегнати от индустриално замърсяване.

- Необходимост от работна сила

Биопроизводството се нуждае от много работна сила и е в състояние да генерира трудова заетост, дори и сезонна. Социалното министерство може да предложи мерки в помощ на биоземеделците, като им изпраща безработни хора по социални програми за временна трудова заетост. Тази практика се прилага в много европейски страни и включва изпращане на фермера от страна на държавата по време на земеделската кампания безработни на

социални помощи или наети по програми за временна заетост, през което време той им плаща надниците и храната, а държавата – само осигуровките.

- **Нарастване на пазара на биохрана**

Нарастващият пазар на биохрана в света, в това число и в България, е много важен фактор за стимулиране на биологичното производство у нас. Доскоро вътрешното търсене на екологично чисти храни бе свито, а малкото специализирани магазини предлагат предимно вносни екохрана от ЕС и трети страни. 95% от българските биопродукти отиват за износ като суровини, от което губят и производителите от ниската цена, и държавата от липсата на нетни приходи. В глобален план търсенето на естествени и качествени храни сред хората нараства и все повече може да се говори за силно изразено предпочитание към здравословното хранене и природосъобразния начин на живот. След десетилетия комерсиализиране на селското стопанство с всички негативи от това, включително и по отношение на качеството на храната, сега е налице положителна обратна тенденция - завръщане към естествените продукти и природата, опазването ѝ за бъдещите поколения.

- **Важен приоритет на ЕС**

От голяма важност е фактът, че за първи път в историята си ЕС постави биоземеделието сред основните си приоритети в Общата селскостопанска политика (ОСП) 2014-2020 г. Европейският регламент в тази област е приет още през 2007 г., а през 2009 г. влиза в сила. От 2012 г. се прилага и единната марка на ЕС за опакованите биопродукти - „Зелено листо“.